

Мельник О.Г.,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
і міжнародного підприємництва
Національного університету
“Львівська політехніка”

УНІФІКОВАНА МАТРИЧНА МОДЕЛЬ ДІАГНОСТИКИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Обґрунтовано необхідність побудови уніфікованої матричної моделі діагностики діяльності підприємства загалом та його окремих сфер. Викладено основні концептуальні положення й етапи формування та використання матричної моделі. Систематизовано загальні діагностичні індикатори, наведено інформаційні джерела отримання їхніх значень. Визначено елементні, часткові й комплексні цілі діагностики підприємства.

The article motivates the necessity of building for diagnostics of company activity in general and its separate spheres. The author lays down the major conceptual principles and stages of forming and using the matrix model; systemizes the general diagnostic indicators; enumerates information sources of obtaining their meanings; and determines elementary, partial and complex aims of company diagnostics.

На сьогодні діагностичні системи набувають усе більшої актуальності, адже від повноти, достовірності, якості й оперативності діагностування різних сфер функціонування підприємств залежать характер і зміст управлінських рішень, а також їх подальша діяльність. Діагностика діяльності підприємства виконує багато незамінних функцій, а саме: аналітичну (передбачає систематичний аналіз різних сфер, явищ, показників діяльності підприємства), інформаційну (здійснює ідентифікацію зібраної у процесі аналізу інформації, її систематизацію, узагальнення, оброблення, визначає існуючі проблеми, установлює “діагноз”), консультаційну (дає можливість сформувати багатоваріантність напрямів розв’язання виявлених проблем і базу для вибору оптимального), спрямовальну (націлена на ліквідацію негативних наслідків або використання шансів середовища функціонування), антикризову (спрямована на попередження кризових явищ та їх подолання), рекомендаційну (передбачає розроблення конкретних рекомендацій на підставі акумульованої інформації).

Здійснюють цільову діагностику підприємств чи їх окремих сфер функціонування вітчизняні суб’єкти оцінювання — власники, менеджери, фахівці, інвестори, кредитори, рейтингові агентства тощо, використовуючи при цьому велику кількість відмінних методик для діагностики ідентичних об’єктів, які містять різні нормативні межі для аналогічних діагностичних індикаторів і характеризуються високим рівнем суб’єктивності. Внаслідок цього виникають такі проблеми, як відсутність співвимірності й зіставності результатів діагностики різних суб’єктів оцінювання, свідоме маніпулювання діагностичними показниками (наприклад, з метою отримання кредитів чи залучення інвестицій), неналежна ідентифікація

результатів діагностики. Це зумовлює необхідність формування універсального підходу до вибору ідентичних індикаторів, єдиних методик і критеріїв оцінювання різними суб'єктами діагностики для досягнення ідентичних цілей оцінювання.

У науковій літературі розглядаються численні методики аналізу функціонування підприємств та їхніх окремих сфер. При цьому велика когорта авторів пропонують методики оцінювання фінансового стану підприємства як визначального критерію ефективності його функціонування, що містять, у свою чергу, відмінні індикатори, методики розрахунку й нормативні значення. На сьогодні існує також ряд нормативно-правових документів, які регулюють це питання. Так, наказом Фонду державного майна України від 26.01.2001 № 49/121 затверджено Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, яке містить цільову методику оцінювання їх фінансового стану; спільним наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України і Фонду державного майна України від 18.12.2003 № 375/2298 затверджено Критерії ефективності управління суб'єктами господарювання державного сектору економіки. Окрім того, Міністерство економіки України розробило Рекомендації щодо перевірки стану та ефективності використання державного майна від 16.10.2006.

Водночас такі вітчизняні й зарубіжні науковці, як Г. Мамонова, А. Матвійчук, Т. Тесленко, О. Терещенко, Беєрман, М. Гольдер, Г. Кадиков, Ж. Конан, Р. Лис, Р. Сайфулін, Г. Спрингейт, Р. Таффлер, Д. Фулмер, та інші автори¹ пропонують різноманітні моделі діагностики банкрутства підприємств, що базуються як на використанні дискримінантних моделей, так і на системах індикаторів. При цьому Міністерство економіки України наказом від 19.01.2006 № 14 затвердило власні Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Фінансово-кредитні установи розробляють власні методики визначення кредитного рейтингу юридичних осіб з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо надання кредитів суб'єктам підприємницької діяльності, керуючись при цьому Положенням Національного банку України від 06.07.2000 № 279 “Про порядок формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків”. Рейтингові агентства — Standard&Poor's, Institutional Shareholder Services, Brunswick UBS Warburg, — у свою чергу, пропонують складні інтегральні методики рейтингування підприємств різних галузей, їхніх систем корпоративного управління тощо².

Враховуючи вищевикладене, зазначимо, що на сьогодні існують численні методики оцінювання різних сфер функціонування підприємств, які різняться

¹ Мельник О.Г. Діагностика банкрутства машинобудівних підприємств на засадах систем індикаторів / О.Г. Мельник // Вісник Криворізького технічного університету: Зб. наук. праць. — 2008. — Вип. 20. — С. 268—273.

² Система корпоративного управління: формування та оцінювання на засадах економічних індикаторів (на прикладі машинобудування): Моногр. / О.Є. Кузьмін, А.М. Дідик, О.Г. Мельник, О.В. Муқан; під ред. д.е.н., проф. О.Є. Кузьміна. — Львів: Тріада плюс, 2008. — 369 с.

цільовим і функціональним призначенням, системами індикаторів, формулами розрахунків, інформаційним забезпеченням. Ретельніший огляд вищенаведених методик дає підстави стверджувати про існування таких загальних недоліків при використанні наведених діагностичних підходів:

— діагностику ідентичних об'єктів, процесів, явищ дослідники пропонують здійснювати з допомогою відмінних методик, що зумовлює неспіввимірність і незіставність результатів досліджень;

— одні й ті самі індикатори в різних методиках запропоновано розраховувати за різними формулами, використовуючи відмінне інформаційне забезпечення, що зумовлює спотворення сприйняття ідентичних показників і неможливість їх порівняння;

— різноманітність методик для оцінювання аналогічних об'єктів сприяє маніпулюванню підходами з метою досягнення особистих цілей суб'єктів оцінювання (свідоме покращання чи погіршення реальної ситуації);

— окремі діагностичні методики містять показники, отримання значень яких потребує використання експертних методів, проведення соціологічних досліджень, що зумовлює високий рівень суб'єктивності оцінювання.

Метою статті є формування уніфікованої матричної моделі діагностики діяльності підприємства та його окремих сфер на підставі чітко визначених індикаторів і універсальних методик розрахунку.

Проведені дослідження дають змогу стверджувати, що формування уніфікованої матричної моделі діагностики діяльності підприємства відбувається в декілька етапів.

1. Виокремлення й систематизація діагностичних цілей. Аналіз літератури і практики функціонування підприємницьких структур дав змогу запропонувати класифікацію діагностичних цілей за низкою істотних і незалежних ознак, а саме:

— за суб'єктами формування: цілі власників, керівників, фінансистів, економістів, технологів та інших фахівців підприємства; цілі інвесторів, споживачів, кредиторів, постачальників; цілі рейтингових агентств; цілі державних органів влади тощо;

— за змістом: цілі фінансово-економічні, технологічні, кадрові, соціальні, інформаційні, виробничі, маркетингові, правові тощо;

— за пріоритетністю: основні й допоміжні цілі;

— за етапами формування: попередні й кінцеві цілі;

— за середовищем формування: цілі внутрішнього й зовнішнього середовищ;

— за рівнем деталізації: цілі елементні, часткові й комплексні.

Для побудови уніфікованої матричної діагностичної моделі найбільший інтерес становить класифікація цілей за рівнем деталізації, що надалі визначатиме характер і кількість індикаторів, потрібних для оцінювання певних сфер діяльності чи підприємства загалом. Елементні діагностичні цілі спрямовані на вузьку високодеталізовану діагностику окремих індикаторів діяльності підприємств. Мова йде, як правило, про оцінювання значень конкретних аналітичних індикаторів, відстежування їх динаміки, порівняння планових і фактичних показників.

Кількість і перелік елементних цілей є безмежними. Такі діагностичні цілі зазвичай передбачають тематичні фахівці підприємства — економісти, фінансисти, технологи, конструктори, майстри виробничих цехів, збутовики, постачальники, а також окремі представники зовнішнього середовища. Часткові цілі спрямовані на оцінювання певних сфер, видів діяльності, операцій підприємства. Їх кількість також є безмежною та індивідуальною для кожного підприємства залежно від його розмірів, номенклатури й асортименту продукції, масштабів діяльності на внутрішньому й зовнішньому ринках тощо. Часткові цілі відрізняються від елементних тим, що передбачають використання не одного, а сукупності індикаторів для оцінювання відповідних об'єкта, явища, процесу. Часткові цілі діагностики спрямовані насамперед на інтегральний аналіз здійснення підприємством різних видів діяльності: виробничої, фінансової, інвестиційної, маркетингової, інноваційної тощо. Комплексні цілі охоплюють складну інтегральну діагностику одночасно різних сфер функціонування організації. Досягнення комплексних діагностичних цілей потребує використання спеціальних методик оцінювання, спеціальної підготовки фахівців, які здійснюють таку діагностику, нерідко — застосування спеціалізованого програмного забезпечення й комп'ютерних технологій. Зазвичай інтегральна діагностика охоплює розрахунок множини індикаторів, які надалі узагальнюються в інтегральний показник на засадах використання різноманітних економіко-математичних моделей.

2. Обґрунтування переліку індикаторів для діагностики різних сфер функціонування підприємства. Йдеться насамперед про визначення максимально узагальнених індикаторів абсолютного характеру, інформацію про які одержують із фінансової, статистичної та податкової звітності, даних управлінського обліку, первинної документації, нормативно-правових актів, інструктивних матеріалів тощо. При цьому великого значення набувають об'єктивність, достовірність і повнота відображеної інформації про конкретні показники виробничо-господарської діяльності підприємства у первинній документації, оскільки надалі ці індикатори слугуватимуть базою для розрахунку часткових індикаторів (показників рентабельності, ліквідності, ділової активності, майнового стану, фондівіддачі, фондомісткості, фондоозброєності, матеріалівіддачі, матеріаломісткості тощо), визначення інтегральних індикаторів конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості, діагностики банкрутства на засадах використання універсальних методик.

На підставі проведених досліджень автором запропоновано індикатори моделі систематизувати таким чином (із зазначенням джерел отримання інформації про значення конкретних індикаторів):

- 1) виробничі індикатори:
 - обсяг товарного виробництва (B_1): звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг), форма № 1-П;
 - обсяг валової продукції (B_2): звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг), форма № 1-П;
 - обсяг незавершеного виробництва (B_3): звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг), форма № 1-П;

- собівартість одиниці виготовленої продукції (B_4): калькуляції;
- частка браку (B_5): акти про виявлення браку;
- норми часу на виконання операцій з виготовлення продукції (B_6): дані нормувальників, технологів;
- кількість змін роботи обладнання на добу (B_7): специфікація; план роботи обладнання;
- середньодобовий випуск товарної продукції (B_8): звіт з виробництва за нарядами;

2) технологічно-майнові індикатори:

- залишкова вартість основних засобів (T_1): звіт по основних засобах (дані з “1С-Бухгалтерія”); баланс, форма № 1, р. 030;
- середньорічна вартість основних виробничих фондів (T_2): звіт по основних засобах (дані з “1С-Бухгалтерія”);
- амортизаційні відрахування (T_3): звіт по основних засобах (дані з “1С-Бухгалтерія”); звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 260;
- термін експлуатації основних фондів (T_4): специфікації; висновки БТІ;
- придбання основних фондів (T_5): звіт по основних засобах (дані з “1С-Бухгалтерія”);
- вибуття основних засобів (T_6): звіт по основних засобах (дані з “1С-Бухгалтерія”);

3) кадрові індикатори:

- штатна чисельність працівників (K_1): звіт з праці, форма № 1-ПВ;
 - середньоспискова чисельність працівників (K_2): звіт з праці, форма № 1-ПВ;
- звіт про економічні показники за видами економічної діяльності, форма № 1-ПЕ;
- явочна чисельність працівників (K_3): таблиць робочого часу;
 - облікова чисельність керівників (K_4): штатний розпис;
 - облікова чисельність фахівців (K_5): штатний розпис;
 - облікова чисельність службовців (K_6): штатний розпис;
 - облікова чисельність основних робітників (K_7): штатний розпис;
 - облікова чисельність допоміжних робітників (K_8): штатний розпис;
 - кількість звільнених працівників (K_9): накази про звільнення; звіт з праці, форма № 1-ПВ; звіт про фактичне вивільнення працівників, форма № 4-ПН;
 - кількість прийнятих на роботу працівників (K_{10}): накази про зарахування; звіт з праці, форма № 1-ПВ; звіт про прийнятих працівників, форма № 5-ПН;
 - тарифні ставки для працівників різних категорій (K_{11}): єдина тарифна сітка;

4) соціальні індикатори:

- фонд основної заробітної плати працівників (C_1): звіт з праці, форма № 1-ПВ;
- фонд додаткової заробітної плати працівників (C_2): звіт з праці, форма № 1-ПВ;
- витрати на оплату праці (C_3): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 250;
- відрахування на соціальні заходи (C_4): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 240;

5) фінансові індикатори:

— чистий дохід від реалізації продукції (Φ_1): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 035;

— повна собівартість підприємства (Φ_2): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 040 + р. 060 + р. 070 + р. 090 + р. 140 + р. 150 + р. 205;

— чистий прибуток/збиток (Φ_3): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 220/225;

— активи (Φ_4): баланс, форма № 1, р. 080;

— довгострокова дебіторська заборгованість (Φ_5): баланс, форма № 1, р. 050;

— дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги (Φ_6): баланс, форма № 1, р. 160 + р. 162;

— дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (Φ_7): баланс, форма № 1, р. 170;

— грошові кошти та їх еквіваленти в національній валюті (Φ_8): баланс, форма № 1, р. 230;

— грошові кошти та їх еквіваленти в іноземній валюті (Φ_9): баланс, форма № 1, р. 240;

— оборотні активи (Φ_{10}): баланс, форма № 1, р. 260;

— власний капітал (Φ_{11}): баланс, форма № 1, р. 380;

— статутний капітал (Φ_{12}): баланс, форма № 1, р. 300;

— резервний капітал (Φ_{13}): баланс, форма № 1, р. 340;

— нерозподілений прибуток (непокритий збиток — Φ_{14}): баланс, форма № 1, р. 350;

— довгострокові кредити банків (Φ_{15}): баланс, форма № 1, р. 440;

— довгострокові зобов'язання (Φ_{16}): баланс, форма № 1, р. 480;

— короткострокові кредити банків (Φ_{17}): баланс, форма № 1, р. 500;

— кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (Φ_{18}): баланс, форма № 1, р. 530;

— поточні зобов'язання за розрахунками з бюджетом, з оплати праці, зі страхування та ін. (Φ_{19}): баланс, форма № 1, р. 540 + р. 550 + р. 560 + р. 570 + р. 580 + р. 590 + р. 600;

— поточні зобов'язання (Φ_{20}): баланс, форма № 1, р. 620;

— робочий капітал (Φ_{21}): баланс, форма № 1, р. 260 — р. 620;

6) матеріально-постачальницькі індикатори:

— обсяг запасів матеріалів на складах (Λ_1): звіт по товарно-матеріальних цінностях (дані з “ІС-Бухгалтерія”);

— обсяг запасів готової продукції на складах (Λ_2): звіт по товарно-матеріальних цінностях (дані з “ІС-Бухгалтерія”);

— матеріальні витрати (Λ_3): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 230;

— часові норми запасів матеріалів у днях (Λ_4): дані економічних служб підприємства;

— часові норми запасів готової продукції у днях (Λ_5): дані економічних служб підприємства;

7) маркетингові індикатори:

- обсяг реалізованої продукції (M_1): договори; звіт про економічні показники за видами економічної діяльності, форма № 1-ПЕ;
- відпускна ціна одиниці продукції підприємства (M_2): прайси; калькуляції;
- витрати на маркетингові комунікації (M_3): дані з рахунків по оплаті;
- витрати на маркетингові дослідження ринку (M_4): дані з рахунків по оплаті;
- місткість ринку (M_5): офіційні дані статистичних установ;
- витрати на гарантійний ремонт (M_6): акти гарантійного обслуговування за рекламациями;

8) індикатори зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД):

- обсяг експорту (Z_1): зовнішньоекономічні договори;
- обсяг імпорту (Z_2): зовнішньоекономічні договори;
- митна вартість продукції (Z_3): вантажно-митні декларації;

9) індикатори продукції:

- відпускна ціна одиниці продукції підприємства (P_1): прайси; калькуляції; звіт про ціни виробників промислової продукції, форма № 1-ціни (пром);
- ціна споживання продукції (P_2): прайси; калькуляції; рахунки по оплаті експлуатаційних та інших супутніх витрат;
- термін експлуатації продукції (P_3): специфікація;
- гарантійний термін (P_4): специфікація;
- потужність продукції (P_5): специфікація;
- енергоспоживання (P_6): специфікація;

10) часові індикатори:

- календарний фонд робочого часу ($Ч_1$): календар;
- номінальний фонд робочого часу ($Ч_2$): таблиць робочого часу;
- ефективний фонд робочого часу ($Ч_3$): таблиць робочого часу;
- фонд робочого часу у зміні ($Ч_4$): таблиць робочого часу;

11) індикатори капіталізації:

- чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію ($Ц_1$): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 320;
- дивіденди на одну просту акцію ($Ц_2$): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 340;
- середньорічна кількість простих акцій ($Ц_3$): звіт про фінансові результати, форма № 2, р. 300;

12) загальноекономічні індикатори:

- рівень інфляції (E_1): ЗМІ, статистичні дані;
- рівень кредитної ставки в національній валюті (E_2): банківські установи;
- рівень кредитної ставки в іноземній валюті (E_3): банківські установи;
- рівень мінімальної заробітної плати (E_4): законодавство;
- валютний курс (E_5): ЗМІ, банківські установи;
- податкові ставки (E_6): законодавство;

13) специфічні індикатори:

- термін реалізації інвестиційного проекту ($У_1$): бізнес-план;

Таблиця. Фрагмент уніфікованої матричної моделі діагностики

Цілі діагностики	Виробничі індикатори			Технологічно-майнові індикатори			Кадрові індикатори			Соціальні індикатори			Фінансові індикатори			Матеріально-постачальницькі індикатори		
	B_1	...	B_n	T_1	...	T_n	K_1	...	K_n	C_1	...	C_n	Φ_1	...	Φ_n	L_1	...	L_n
Елементні:																		
1. Діагностика рентабельності продукції													*					
2. Діагностика абсолютної ліквідності													*					
3. Діагностика продуктивності праці	*	*					*	*										
4. Діагностика фондівддачі	*	*		*	*													
...																		
Часткові:																		
1. Діагностика технічного рівня				*	*	*												
2. Діагностика банкрутства													*	*	*			
3. Діагностика маркетингової діяльності																		
...																		
Комплексні:																		
1. Діагностика інвестиційної привабливості	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
2. Діагностика конкурентоспроможності	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
3. Діагностика ринкової вартості													*	*	*			
...																		

Джерело: розроблено і складено автором.

- витрати на НДДКР (U_2): кошториси; бюджети;
- витрати на капітальний ремонт (U_3): проектна документація;
- витрати на підвищення кваліфікації працівників (U_4): кошториси; бюджети.

3. Побудова вихідної уніфікованої матричної моделі діагностики діяльності підприємства, яка допомагає обрати загальні індикатори для досягнення діагностичних цілей (табл.). Ця модель відображає інформаційну базу обчислення діагностичних індикаторів залежно від установлених цілей оцінювання. У стовпцях матричної моделі наведено загальні абсолютні індикатори, у рядках — діагностичні цілі. На перетині цілей та індикаторів у комірках зазначено, які саме індикатори використовуватимуться для безпосереднього досягнення цілей діагностики чи для подальших розрахунків згідно із запропонованими методиками.

Основна ідея запропонованої матричної моделі полягає в тому, що кожен із внутрішніх чи зовнішніх суб'єктів оцінювання, користуючись наведеною матрицею, обирає перелік індикаторів, за якими відбуватиметься діагностика відповідно до визначених ним цілей. При цьому забезпечується уніфікація переліку, складу і структури індикаторів, які використовуються різними суб'єктами оцінювання в аналогічних цілях.

діяльності підприємства

Маркетингові індикатори			Індикатори ЗЕД			Індикатори продукції			Часові індикатори			Індикатори капіталізації			Загально-економічні індикатори			Специфічні індикатори			
M ₁	...	M _n	Z ₁	...	Z _n	P ₁	...	P _n	Ч ₁	...	Ч _n	Ц ₁	...	Ц _n	E ₁	...	E _n	У ₁	...	У _n	
*	*	*																			
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*					*	*	*
*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*							
												*	*	*							

4. Розробка методичних рекомендацій для досягнення діагностичних цілей на підставі використання єдиних підходів до обчислення відносних та інтегральних індикаторів, а також для уніфікації критеріїв оцінювання.

Насамкінець зазначимо, що запропонована уніфікована матрична модель діагностики діяльності підприємства й додаткові інструменти її побудови та використання дають змогу запропонувати універсальний підхід для різних суб'єктів оцінювання діяльності машинобудівних підприємств, що допомагає забезпечити високий рівень зіставності, співвимірності результатів і створити базу для порівняльного аналізу й розроблення рекомендацій. Крім того, ця модель створює підстави й для уніфікації нормативно-правової бази, яка передбачає різноманітні діагностичні цілі, оскільки на сьогодні існує значний перелік нормативно-правових документів, розроблених різними органами державної влади, які не сумісні між собою, містять розрахунки аналогічних за найменуванням індикаторів за відмінними підходами, інформаційним забезпеченням тощо. Подальші розробки за проблемою можуть стосуватися формування методичних рекомендацій щодо досягнення елементних, часткових і комплексних діагностичних цілей підприємства*.

* Наукові дослідження проводились за рахунок бюджетних коштів МОН України, наданих як грант Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених.